

# Alkoholijuomien hintakehitys vuonna 2005

## Prisutveckling för alkoholdrycker

Anna Heino  
 + 358 9 3967 2177

Pirita Uutela  
 + 358 9 3967 2366

Sähköposti:  
 etunimi.sukunimi@stakes.fi

Vuoden 2004 maaliskuun alkoholiveron alentamisen ja osittain rajunkin hintojen laskun jälkeen alkoholijuomien hinnat kääntyivät vuonna 2005 lievään nousuun. Eniten nousivat anniskelukulutuksen hinnat, joissa veronkevennyksen vaikutus oli alunperinkin pienin. Veronkevennyksen vaikutus näyttääkin tasaantuneen jo viime vuoden aikana. Sen vähäiseen merkitykseen anniskeluhinnoissa vaikuttivat muun muassa kohonneet palkkakustannukset sekä, verrattuna vähittäismyyntiin, verojen pienempi prosenttiosuus kuluttajahinnoissa.

Sekä anniskelukulutuksen että vähittäismyyntin hintakehitykset seuraavat samankaltaista linjaa (Kuvio 1). Molemmissa voidaan huomata vuoden 2005 alun hintatarkistus, joka kuitenkin tasoittui hieman vuoden ensimmäisen kolmanneksen jälkeen. Vähittäismyyntin hinnat pysyivät sen jälkeen vakaina, niissä esiintyi ainoastaan hyvin lievää hintojen nousua. Anniskelukulutuksen puolella hintojen nousu oli selkeämpää. Korotuksia tehtiin noin kolmen kuukauden välein, eivätkä hinnat alkuvuoden hintapiikin tavoin laskeneet korotuksen jälkeen.

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus

Forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården

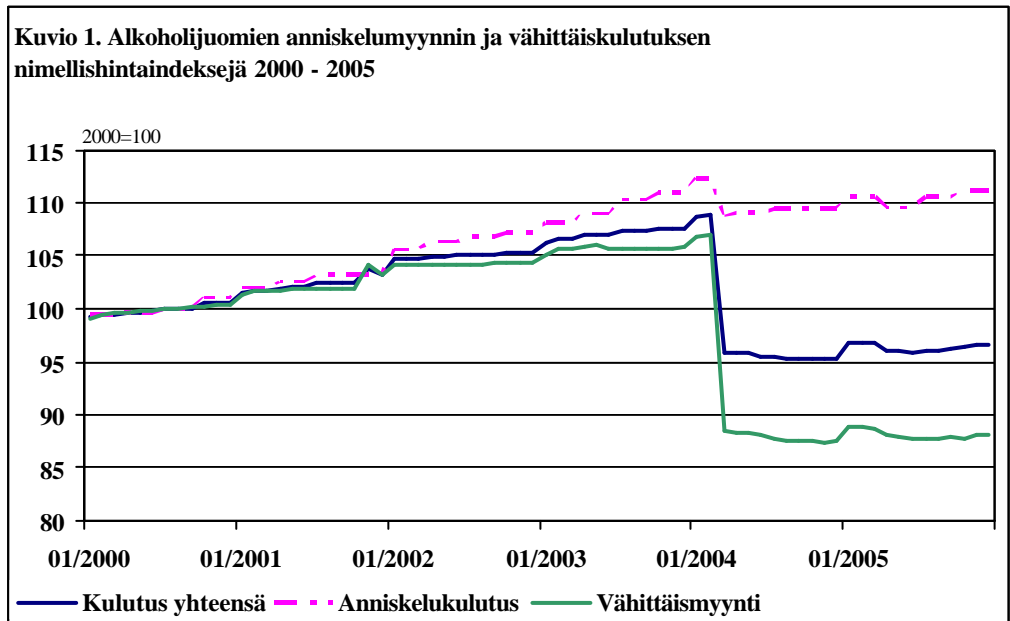
National Research and Development Centre for Welfare and Health

Puhelin (09) 39 671  
 Telefon + 358 9 396 71  
 Phone + 358 9 396 71

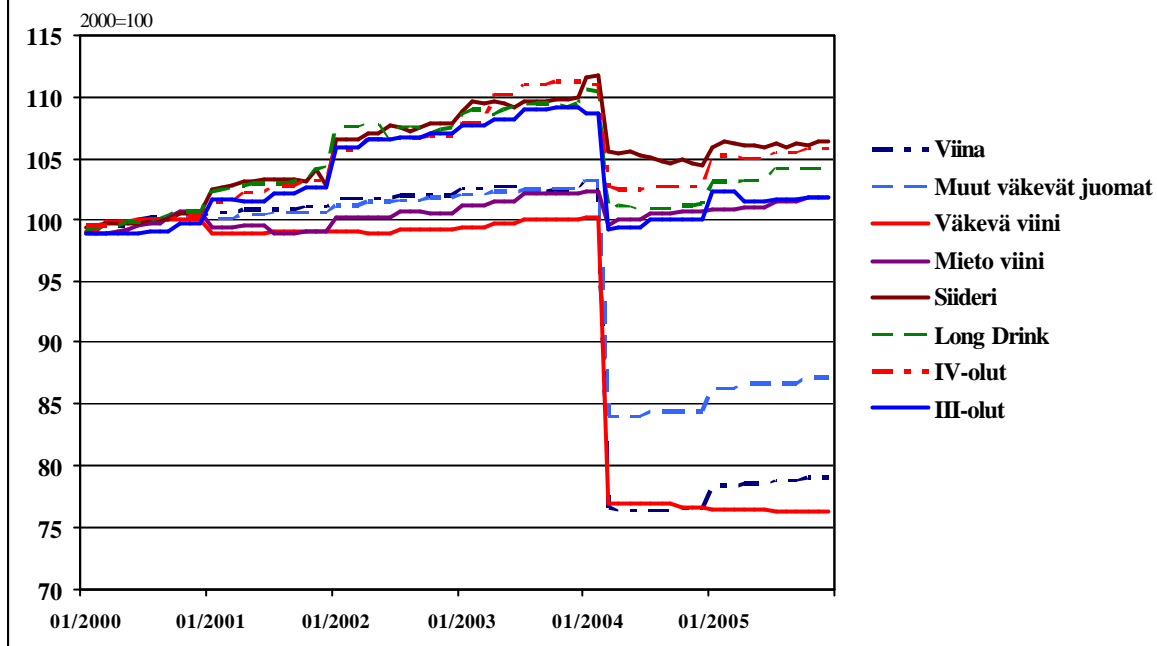
Telefaksi (09) 3967 2459  
 Telefax + 358 9 3967 2459

www.stakes.fi

ISSN 1459-2355 (Internet)



Kuvio 2. Juomaryhmien nimellishintaindeksit 2000 - 2005



Veronkevennys näkyi kaikkien juomaryhmien hinnoissa (Kuvio 2). Eniten maaliskuussa 2004 laskivat viinan (- 25 %), väkevien viinien (-23 %) ja muiden väkevien juomien (- 19 %) hinnat. Vähiten puolestaan laskivat mietojen viinien (- 3 %) ja siidereiden (- 6 %) hinnat. Kokonaishinnan lasku 2004 maaliskuussa oli noin 12 prosenttia.

Vuoden 2005 alun hintatarkistukset näkyvät juomaryhmäkohtaisessa tarkastelussa. Kaikkien muiden juomaryhmien paitsi väkevien ja mietojen viinien hinnat nousivat. Ainoastaan oluiden hinnat kääntyivät tämän jälkeen pieneen laskuun, muiden juomaryhmien hintataso jäi korkeammalle tasolle.

Vuositasolla hinnanmuutokset poikkeavat näistä, koska alkuvuonna 2004 hinnat olivat kahden ensimmäisen kuukauden ajan korkealla ja joidenkin juomaryhmien hinnat kääntyivät hieti veronalennuksen jälkeen lievään nousuun (Taulukko 1). Veronkevennyksen vaikutus tuntui myös vielä vuoden 2005 alussa, mikä selittää sen, että vuositasolla hintaindeksijä tarkasteltaessa hinnat laskivat myös vuonna 2005.

Taulukko 1. Juomaryhmäkohtaiset hintaindeksit vuositasolla 2003 - 2005

	2003	2004	2005	2004/2003 muutos%	2005/2004 muutos%
Viina	102,5	80,9	78,7	-21,1	-2,7
Muut väkevät juomat	102,4	87,5	86,7	-14,6	-0,9
Väkevä viini	99,7	80,7	76,3	-19,1	-5,4
Mieto viini	101,7	100,7	101,3	-1,0	0,6
Siideri	109,5	106,1	106,1	-3,1	0,0
Long drink	109,1	102,7	103,7	-6,0	1,0
IV-olut	110,0	104,0	105,4	-5,5	1,3
III-olut	108,5	101,2	101,8	-6,7	0,6
Juomaryhmät yhteensä	107,2	97,7	96,4	-8,8	-1,4

## **Käsitteet ja määritelmät**

**Alkoholijuoma:** Nautittavaksi tarkoitettu juoma, jonka alkoholipitoisuus on yli 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia.

**Väkevä juoma:** Alkoholipitoisuus yli 22 tilavuusprosenttia etyylialkoholia. Näitä ovat viina ja muu väkevä juoma.

**Väkevä viini:** Viinistä tai hedelmäviinistä etyylialkoholia lisäämällä valmistettu juoma, jonka alkoholipitoisuus on enintään 22 tilavuusprosenttia etyylialkoholia.

**Mieto viini:** viinirypäleistä, hedelmistä tai marjoista käymisteitse valmistettu juoma, jonka alkoholipitoisuus on enintään 15 tilavuusprosenttia etyylialkoholia ja joka ei sisällä lisättyä etyylialkoholia.

**Vahva olut:** Käymisteitse pääasiassa maltaista valmistettu juoma, jonka alkoholipitoisuus on yli 4,7 tilavuusprosenttia etyylialkoholia.

**Keskiolut:** Käymisteitse pääasiassa maltaista valmistettu juoma, jonka alkoholipitoisuus on enintään 4,7 tilavuusprosenttia etyylialkoholia.

**Vähittäismyynti:** Vähittäismyynti Alkon myymälöistä ja tilauspalvelupisteistä sekä alkoholijuomien toimitukset elintarvikeliikkeille ja tilaviina- ja sahtimyymälöille.

**Anniskelu:** Alkoholijuomien toimitukset anniskeluravintoloille

A-ravintolat: anniskelulupa kaikille alkoholijuomille

B-ravintolat: anniskelulupa miedoille alkoholijuomille

C-ravintolat: anniskelulupa etyylialkoholia enintään 4,7 tilavuusprosenttia sisältäville alkoholijuomille.

## Prisutvecklingen för alkoholdrycker 2005

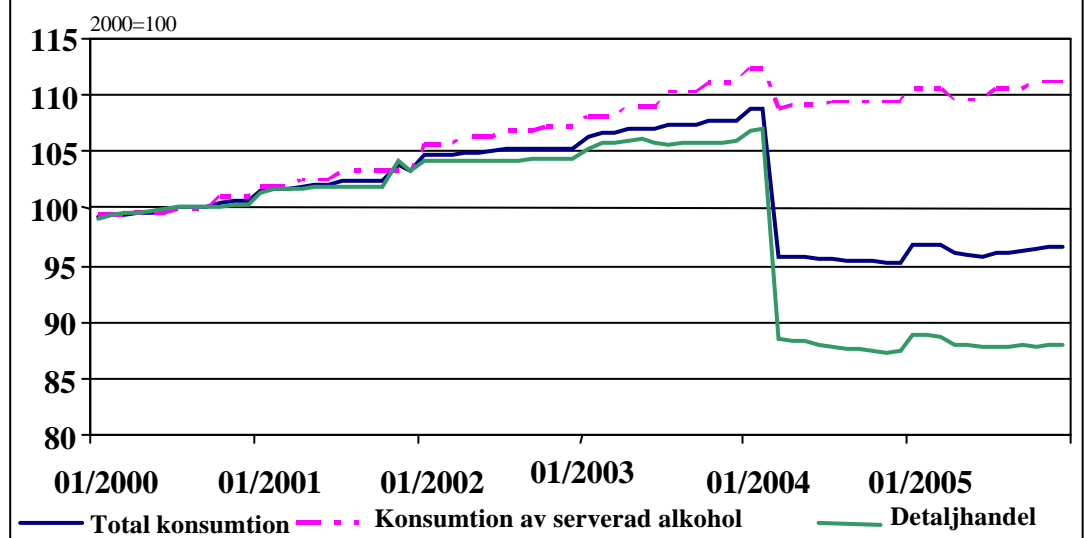
Anna Heino  
 + 358 9 3967 2177  
 Pirita Uutela  
 + 358 9 3967 2366  
 E-post:  
 fornamn.efternamn@stakes.fi

Efter sänkningen av alkoholskatten i mars 2004 och den delvis kraftiga prisnedgången började priserna på alkoholdrycker stiga lite under 2005. Mest steg priserna inom konsumtionen av serverad alkohol, som från första början påverkats minst av skattesänkningen. Effekten av skattesänkningen ser ut att ha utjämnats redan under förra året. Skattesänkningens marginella betydelse i priserna på alkoholdrycker för servering berodde bland annat på högre lönekostnader och, jämfört med detaljhandeln, en lägre procentuell andel av skatter i konsumentpriserna.

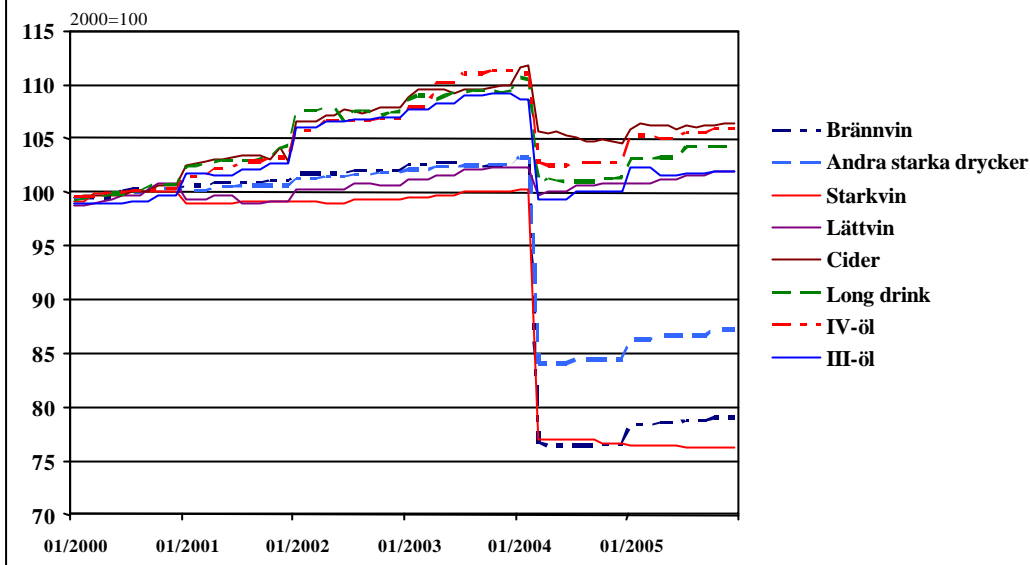
Prisutvecklingen både när det gäller konsumtion av serverad alkohol och detaljhandelsalkohol följer nästan samma linje (figur 1). I båda fallen märks prisförändringen i början av 2005, som emellertid utjämnades lite efter årets första fyra månader. Detaljhandelspriserna har därefter varit stabila och stigit mycket lite. När det gäller konsumtion av serverad alkohol är prishöjningen tydligare. Förhöjningar gjordes ungefär var tredje månad och priserna sjönk inte efter förhöjningarna som efter pristoppen i början av året.

Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskus  
 Forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården  
 National Research and Development Centre for Welfare and Health  
 Puhelin (09) 39 671  
 Telefon + 358 9 396 71  
 Phone + 358 9 396 71  
 Telefaksi (09) 3967 2459  
 Telefax + 358 9 3967 2459  
 www.stakes.fi  
 ISSN 1459-2355 (Internet)

**Figur 1. Nominella prisindex för försäljning genom servering och detaljhandelskonsumtion 2000 - 2005**



Figur 2. Nominella prisindex för varugrupper 2000 - 2005



Skattesänkningen märktes i alla varugrupperns priser (figur 2). I mars 2004 sjönk priserna på brännvin (- 25 %), starkvin (- 23 %) och andra starka drycker (- 19 %) mest. Minst sjönk priserna på lättvin (- 3 %) och cider (- 6%). I mars 2004 var den totala prissänkningen cirka 12 procent.

Prisförändringarna i början av 2005 framgår vid granskning av de olika varugrupperna. Priserna i alla andra varugrupper utom stark- och lättvin steg. Endast ölpriserna sjönk lite efter detta. De övriga varugruppernas priser förblev på en hög nivå.

På årsnivå avviker prisförändringarna från dessa, eftersom priserna under de två första månaderna 2004 var höga och vissa varugrupperns priser genast efter skattesänkningen började stiga lite (tabell 1). Skattesänkningens effekt märktes ännu i början av 2005, vilket förklarar varför en granskning av prisindexen på årsnivå ger vid handen att priserna sjönk även 2005.

Tabell 1. Prisindex för enskilda varugrupper på årsnivå 2003–2005

	2003	2004	2005	2004/2003 ändringsproc.	2005/2004 ändringsproc.
<b>Brännvin</b>	102,5	80,9	78,7	-21,1	-2,7
<b>Övriga starka drycker</b>	102,4	87,5	86,7	-14,6	-0,9
<b>Starkvin</b>	99,7	80,7	76,3	-19,1	-5,4
<b>Lättvin</b>	101,7	100,7	101,3	-1,0	0,6
<b>Cider</b>	109,5	106,1	106,1	-3,1	0,0
<b>Long drink</b>	109,1	102,7	103,7	-6,0	1,0
<b>IV-öl</b>	110,0	104,0	105,4	-5,5	1,3
<b>III-öl</b>	108,5	101,2	101,8	-6,7	0,6
<b>Varugrupper totalt</b>	107,2	97,7	96,4	-8,8	-1,4

# Alkoholijuomien hintakehitys

## Laatuseloste

### Tilastotietojen relevanssi

Alkoholijuomien hintaindeksi kuvaa kuluttajien alkoholijuomista maksamien hintojen kehitystä ja kertoo, kuinka paljon hinnat ovat muuttuneet vertailuajankohtaan nähden.

Alkoholijuomien hintaindeksi 2000=100 -indeksin referenssijakso on vuosi 2000. Se on suoraa jatkoa alkoholijuomien hintaindekseille 1969=100 ja 1951:10=100.

Julkaisun tiedot perustuvat pääasiassa Stakesin, Alko Oy:n ja Tilastokeskuksen keräämiin valtakunnallisiin tilastoihin ja rekistereihin. Niiden keruu perustuu Tilastolakiin (62/1994) ja Stakesin tilastotoimesta annettuun lakiin (409/2001).

### Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Alkoholijuomien hintaindeksi lasketaan painottamalla yhteen alkoholijuomien vähittäismyyntihintaindeksi ja anniskeluhintaindeksi. Painoina käytetään laskettavaa indeksiä edeltävän vuoden alkoholijuomien kulutuksen arvo-osuuksia.

Vähittäismyyntin hintaindeksi lasketaan painottamalla yhteen Alko Oy:n laatimat Alkon alkoholijuomien hintaindeksit ja Tilastokeskuksen laskemat elintarvikeliikkeiden alkoholijuomien hintaindeksit. Painoina käytetään laskettavaa indeksiä edeltävän vuoden alkoholijuomien kulutuksen arvo-osuuksia.

Anniskeluhintojen hintaseurantaa varten Stakes kerää neljä kertaa vuodessa noin 150 ravintolalta esimerkkijuomien ravintolahintatiedot. Otoksessa on mukana keskimäärin 100 AB-ravintolaa ja 50 C-ravintolaa. Kyselyn ravintolat valitaan satunnaisotannalla ja yksi ravintola on kyselyssä mukana keskimäärin 3 vuotta. Niille otantaan valituille ravintoloille, jotka eivät vastaa määräaikaan mennessä, lähetetään muistutuskirje. Ravintolat ilmoittavat kustakin määritellystä juomaryhmästä suosituimman tuotteen hinnan.

Hintaindeksien laskennassa sovelletaan Divisia-Törnqvist -indeksikaavaa.

### Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Vähittäismyyntin tietojen oikeellisuus riippuu Alko Oy:ltä ja Tilastokeskukselta saatavien tietojen oikeellisuudesta ja tarkkuudesta. Virhettä epäiltäessä tiedot tarkistetaan.

Anniskelumyyntin tiedot ovat oikeita, jos ravintolat ilmoittavat hintatiedot oikein. Tietojen tallennusvaiheessa verrataan tietoja aikaisempiin ja suurten poikkeamien syyt pyritään selvittämään. Jos epäillään virhettä, tieto jätetään tilastoinnin ulkopuolelle.

Myyntiin tulevat uudet tuotteet voidaan ottaa mukaan indeksilaskentaan vasta kun ne ovat olleet markkinoilla vähintään kahden laskentakauden ajan.

## **Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus**

Stakes tuottaa vähittäismyynnin hintaindeksit kuukausittain ja ne ovat saatavilla tilastokuukautta seuraavan kuukauden 14 päivänä tai sitä seuraavana arkipäivänä. Anniskelumyynnin hintaindeksit lasketaan neljä kertaa vuodessa ja ne ovat saatavilla tilastointikuukautta seuraavan puolentoista kuukauden sisällä.

Tilasto on ilmestyessään ennakollinen. Lopullinen tieto julkaistaan tilastointivuotta seuraavan tammikuun lopulla.

## **Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys**

Alkoholijuomien hintakehityksestä julkaistu tilastotiedote löytyy Stakesin internet-sivuilta. Tiedot löytyvät myös Päihdetilastollisesta vuosikirjasta.

## **Tilastojen vertailukelpoisuus**

Alkoholijuomien hintakehitystä kuvaavia tietoja on tuotettu vuosina 1932–1994 Alko Oy:ssä. Vuodesta 1995 lähtien alkoholijuomien hintaindeksit on laadittu ja julkaistu Stakesissa. Vuodesta 1995 lähtien Alko Oy on kerännyt ja laatinut alkoholijuomien hintaindeksisarjat Alkon vähittäismyynnin osalta, Tilastokeskus elintarvikeliikkeiden myymien alkoholijuomien osalta ja Stakes ravintoloissa anniskeltavien alkoholijuomien osalta. Saadut indeksisarjat painotetaan yhteen ja julkaistaan Stakesissa.

Alkoholijuomien hintakehitystä kuvaavia tietoja (2000=100) on tuotettu vuodesta 2000. Käsitteet ja määritelmät ovat pysyneet samansisältöisinä. Julkaisussa käytetyt käsitteet on määritelty osassa Käsitteet ja määritelmät. Käytetyt luokitukset ovat samoja kuin muissa Stakesin tilastotuotteissa.

Tilastoissa käytetään käyttötarkoituksen mukaista tuoteluokitusta, joka perustuu kansainvälisesti hyväksytyyn COICOP-luokituksen Euroopan unionin tilastotoimessa vahvistettuun versioon. Kansallista käyttöä varten luokitusta on hieman tarkennettu.

## **Selkeys ja eheys/yhtenäisyys**

Tilastotiedote sisältää koko maan kattavia hintatietoja. Anniskelumyynnin tiedonkeruu tapahtuu maanlaajuisesti.